

Yrityskaupan hyväksyminen: Digita Oy / DNA Welho Oy:n maanpäällisen antenniverkon maksutelevisioliiketoiminta

Kilpailu- ja kuluttajavirastolle (jäljempänä "KKV" tai "virasto") on 12.8.2019 ilmoitettu järjestely, jossa Digita Oy hankkii DNA Welho Oy:n maanpäällisen antenniverkon maksutelevisioliiketoiminnan.

1. Yrityskaupan osapuolet

Digita Oy (jäljempänä "Digita" tai "ilmoittaja") on langattomien viestintäverkkojen verkko-operaattori, joka hallinnoi Suomen maanpäällistä radio- ja TV-antenniverkkoa lähetyksensä lähetyksensä ja mastoineen. Lisäksi Digita tarjoaa IoT (Internet of Things) -palveluja sekä DataCenter-palveluja. Digitan pääasiakkaita ovat TV- ja radioyhtiöt sekä mobiili- ja laajakaistaoperaattorit.

Digitan omistaa *Suomi Broadcast Networks Holdings Oy*, joka on eri konserniyhtiöiden kautta *Digital Colony* -nimisen yhdysvaltalaisen sijoitusyhtiön omistuksessa. Digital Colonyn puolestaan omistaa *Colony Capital Inc.* -niminen yhdysvaltalainen yhtiö. Digitan lisäksi näillä yhtiöillä ei ilmoittajan mukaan ole omistuksia tai toimintaa Suomessa.

DNA Welho Oy (jäljempänä "DNA") on *DNA Oyj*:n kokonaan omistama tytäryhtiö. DNA Oyj on yksi Suomen suurimmista tietoliikennepalveluiden tarjoajista, ja sen liiketoiminta jakautuu kuluttaja- ja yritysliiketoimintaan. Kuluttajaliiketoiminta tarjoaa matkaviestin-, laajakaista- ja TV-palveluita kuluttajasiakkaille. Yritysliiketoiminta tarjoaa yrityksille suunnattuja kokonaisratkaisuja viestintäpalveluissa. DNA Oyj tarjoaa myös matkaviestin- ja maksutelevisiopalveluihin liittyviä päätelaitteita. Lisäksi DNA Oyj tarjoaa muille (tele)operaattoreille operaattoripalveluita.

DNA tarjoaa neljäntyyppisiä TV- ja videopalveluita: perustelevisiopalveluita, kaapelipohjaisia maksutelevisiopalveluita, digitaaliseen antennitelevisioon perustuvia maksutelevisiopalveluita ja OTT (over-the-top) -palveluita, kuten DNA TV -sovelluspalvelu.

KKV:lle ilmoitetun yrityskaupan kohteena on *DNA:n maanpäällisen antennitelevisioverkon maksutelevisioliiketoiminta* (jäljempänä "kohde"). Kaupan kohteeseen kuuluvat kaikki olemassa olevat DNA:n maanpäällisen antenniverkon maksutelevisiotilauksopimukset sekä vireillä olevat tilauspyynnöt, aktiiviset ja passiiviset CA-kortit sekä kaikki asiakas-, toimittaja- ja järjestelmätiedot. Kaupassa ei siirry henkilökuntaa.

2. Ilmoittajan näkemys relevanteista markkinoista

Ilmoittaja tuottaa televisiolähetyspalveluja omassa maanpäällisessä antenniverkossaan ja myy näitä palveluja televisio-ohjelmistopalvelujen tarjoajille eli muun muassa kaupan kohteelle. Kohde puolestaan tarjoaa Digitan maanpäällisessä antenniverkossa maksutelevisiopalveluja. Ilmoittaja ja kaupan kohde ovat siten vertikaalisessa suhteessa toisiinsa, minkä kannalta relevantteina markkinoina voidaan ilmoittajan mukaan tarkastella i) *televisiolähetyspalvelujen markkinoita* ja ii) *maksutelevisiopalvelujen markkinoita*.¹

2.1. Televisiolähetyspalvelujen markkinat

Ilmoittajan mukaan televisio-ohjelmistoja (eli televisiolähetystyksiä) voidaan lähettää ja vastaanottaa useilla erilaisilla lähetys- ja vastaanottotavoilla. Näitä ovat:

- i) maanpäälliset antenniverkon televisiolähetykset (DTT eli Digital Terrestrial Television), joka on jaettavissa lähetystaajuuden mukaan UHF- ja VHF-verkkoihin,
- ii) kaapelitelevisiolähetykset,
- iii) satelliittilähetykset,
- iv) IPTV (Internet Protocol Television) -lähetykset sekä
- v) avoimen internetin yli siirrettävät ns. OTT (over-the-top) -lähetykset.

Digita harjoittaa televisiolähetystoimintaa UHF-antenniverkossa, ja se on Suomessa kyseisessä verkossa ainoa televisiolähetyspalveluiden tarjoaja. DNA:lla on taas maanpäällistä televisiolähetyspalvelutoimintaa omassa VHF-tekniikkaan perustuvassa lähetysverkossaan.² Ilmoittajan mukaan DTT-televisiolähetyspalvelujen tarjoajan vaihtaminen voi siten käytännössä tällä hetkellä tapahtua vain Digitan ja DNA:n välillä, lukuun ottamatta Elisan paikallista UHF-verkkoa Pohjanmaalla.

Ilmoittajan mukaan kaupan kohteeseen ei kuitenkaan kuulu DNA:n VHF-lähetysverkko, vaan edellä mainitun mukaisesti kaikki Digitan UHF- ja DNA:n VHF-verkkoon liittyneet DNA:n maksutelevisiopalveluiden tilaussopimukset. Televisiolähetyspalvelujen asiakkaat ovat lisäksi televisio-ohjelmistoja lähettäviä ammattimaisia yrityksiä, joille vaihtaminen Digitan ja DNA:n verkkojen

¹ Lisäksi yrityskauppaan läheisesti liittyväksi markkinaksi voidaan ilmoittajan mukaan katsoa *televisiosisältöjen tukkumyyntimarkkina*, koska Digitan täytyy kaupan toteuttamisen yhteydessä ja sen jälkeen neuvotella sisältösopimukset kaupan kohteen osalta itsenäisesti. Yrityskaupan seurauksena Digitasta tulee näin ollen uusi asiakas maksutelevisiosisällön tukkumyyjille. Ilmoittaja arvioi kyseisen markkinan suuruuden olleen Suomessa vuonna 2018 35–45 miljoonaa euroa ja markkinoiden olevan melko keskittyneet. Digitalle tai kaupan kohteelle ei ole kertynyt kyseiseltä markkinalta lainkaan liikevaihtoa ennen nyt käsiteltävää yrityskauppaa.

² Ilmoittajan mukaan UHF (Ultra High Frequency) -verkko hyödyntää Digitan omistamia korkeita ja matalia mastoja ja lisäksi useiden eri toimijoiden ns. telecom-mastoja, kun taas DNA:lla on maanpäällistä televisiolähetyspalvelutoimintaa omassa VHF (Very High Frequency) -tekniikkaan perustuvassa lähetysverkossaan, joka koostuu pääasiassa mataliin telecom-mastoihin asennetuista televisiolähetystornista. Kummassakin DTT-verkossa läheteen sekä vapaassa lähetyksessä olevia televisiokanavia (FTA eli free-to-air) että maksutelevisiokanavia.

välillä ei ilmoittajan käsityksen mukaan ole myöskään kallista, aikaa vievää tai muutoin hankalaa. Ilmoittajan mukaan televisiosisällön kulutusmuodoissa on meneillään merkittävä murros kohti ei-lineaarisia eli muutoin kuin antenni- ja kaapelitelevisioverkon välityksellä vastaanotettavia kanavia. Ilmoittajan mukaan tämä on omiaan vähentämään maanpäällisen antenniverkon käyttöä TV:n katsomiseen ja tarkoittaa merkittävää liiketoiminnallista haastetta Digitalle. Ilmoittajan mukaan tämä muiden jakelukanavien ja erityisesti kiinteän ja langattoman laajakaistan aiheuttama kilpailupaine korostuu erityisesti maksutelevisiopalveluissa.

Ilmoittaja on edellä mainitusta huolimatta toimittanut virastolle markkinatiedot erikseen myös Suomen *DTT-televisiolähetyspalveluiden markkinoista*, koska Digitan markkinaosuus televisiolähetyspalveluissa ylittää markkinamäärittelystä riippuen 20 % ja kyse on tuotantoketjun edeltävästä portaasta suhteessa kohteen maksutelevisiopalveluihin. Lisäksi ilmoittaja on tuonut esiin, että Viestintävirasto (nykyisin Liikenne- ja viestintävirasto Traficom) on Digita kokevassa huomattavan markkinavoiman (HMV) sääntelypäätöksessään (15/961/2015) katsonut,³ etteivät UHF- ja VHF-verkko olisi toisiaan korvaavia ja kuuluisivat siksi eri DTT-televisiolähetyspalvelujen markkinoille.⁴

Jos markkina määritellään Traficomien esittämällä tavalla käsittämään vain UHF-verkon lähetykset, Digita on ilmoittajan mukaan ainoa toimija Suomessa kyseisellä markkinalla riippumatta siitä, jaetaanko maksuttomat FTA-kanavat ja maksutelevisiokanavat taikka DVB-T- ja DVB-T2-lähetystekniikat vielä eri markkinoihin.⁵

Jos taas UHF- ja VHF-verkkojen katsotaan kuuluvan samalle markkinalle, televisiolähetyspalvelujen maanpäällisen antenniverkon kokonaismarkkinan suuruus Suomessa vuonna 2018 oli ilmoittajan mukaan FTA- ja maksutelevisiokanavat yhteenlaskettuna [30-40]⁶ miljoonaa euroa ja ainoastaan maksutelevisiokanavat huomioiden [10-15] miljoonaa euroa. Ilmoittajan mukaan Digitan markkinaosuus oli tästä [90-100] % ja DNA:n [0-10] %.

³ Digita on Traficomien ennakkosääntelyn piirissä sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) mukaisesti. Lain mukaisessa markkinamäärittelyssä noudatetaan kilpailuoikeudellisia periaatteita. Traficom antoi Digita koskevan HMV-päätöksen 24.4.2015. Päätös on voimassa viraston seuraavan päätöksen antamisen ajankohtaan saakka.

⁴ Lisäksi Traficom katsoi, että UHF-verkon televisiolähetyspalvelut eivät ole televisio-ohjelmistopalvelujen tarjoajien kannalta korvattavissa muilla jakelukanavilla.

⁵ Ilmoittajan mukaan DTT-televisiolähetykset ovat siirtymässä kokonaan DVB-T2 (Digital Video Broadcasting, Terrestrial ver.2) -lähetystekniikkaan lähitulevaisuudessa. DVB-T2-lähetystekniikka mahdollistaa HD eli teräväpiirtolähetysten tehokkaamman lähettämisen, ja lisäksi DVB-T2-verkossa voi lähettää myös SD eli vakiopiirtolähetysiä. Digitan DVB-T2-verkon peitto kattaa tällä hetkellä n. 85 % suomalaisista, kun taas Digitan DVB-T-verkon peitto kattaa enimmillään 99,96 % suomalaisista, joskin tähän tarvitaan Digitan omien mastojen lisäksi huomattava määrä muilta toimijoilta vuokrattuja mastoja.

⁶ Hakasulkeissa olevat kohdat liikesalaisuuksia.

Ilmoittajan näkemyksen mukaan edellä esitetyt markkinamäärittelyt ovat joka tapauksessa liian suppeita, koska DTT-televisiolähetyspalvelut tosiasiaassa kilpailevat muiden jakelutekniikoiden kanssa.

2.2. Maksutelevisiopalveluiden markkinat

Ilmoittajan mukaan loppukäyttäjän kannalta vastaanotettavat televisiolähetykset voidaan jakaa vapaassa vastaanotossa oleviin FTA-televisiokanaviin ja maksutelevisiokanaviin, ja näitä molempia kanavatyyppisiä lähetetään kaikilla edellä mainituilla lähetysteknologioilla.

Ilmoittajan mukaan kuluttajat eivät toisaalta pidä FTA- ja maksutelevisiokanavia toisensa poissulkevinä vaan toisiaan täydentävinä vaihtoehtoina. Lisäksi ilmoittaja katsoo, että johtuen eroista FTA- ja maksutelevisiotoiminnan tulonmuodostuksessa, ei eri toimijoiden välistä kilpailupainetta tai osuuksia yhdistetystä FTA- ja maksutelevisiopalveluiden markkinasta voida myöskään tarkoituksenmukaisesti kuvata. Tältä osin ilmoittaja on myös korostanut, että kaupan kohteeseen ei kuulu FTA-toimintaa vaan ainoastaan maksutelevisiotoimintaa.

Ilmoittajan näkemyksen mukaan myös kaikki maksutelevisiopalvelut eri jakelualustoilla kilpailevat keskenään. Vaikka kuluttaja-asiakkaiden preferenssit palvelujen sisällön osalta voivat erota toisistaan ja toisaalta eroja voi olla myös asiakkaan halukkuudessa ja teknologisissa valmiuksissa käyttää eri jakeluteitä ja laitteita, ei sen perusteella ole tunnistettavissa selkeitä erillisiä asiakasryhmiä maksutelevisiopalveluissa. Lisäksi, vaikka antennijakelu tulee olemaan vielä pitkään tehokas tapa jakaa videosisältöjä suurelle katsojajoukolle Suomen kaltaisessa maassa, kiinteän ja langattoman laajakaistaverkon välityksellä tarjottavien maksutelevisiopalvelujen, kuten markkinajohtaja Netflixin, Viaplayn sekä HBO:n, synnyttämä kilpailupaine kohdistuu suoraan myös maanpäällisen antenniverkon, kaapeliverkon tai satelliittiverkon välityksellä tarjottaviin maksutelevisiopalveluihin, ja päinvastoin. Suurin osa kuluttajista vastaanottaa jo tällä hetkellä maksutelevisiopalveluita joko kiinteän tai langattoman laajakaistaverkon kautta eli OTT- ja IPTV-palveluina. Ilmoittajan mukaan OTT on nykyisin ylivoimaisesti suurin maksutelevisiopalveluiden vastaanottomuoto, mitä on osaltaan edesauttanut myös OTT-jakelun edullisuus TV-yhtiöille.

Ilmoittaja on edellä mainitusta huolimatta toimittanut virastolle markkinatiedot Suomen *maksutelevisiopalveluiden markkinoista* yhteensä sekä erikseen kutakin eri jakelukanavaa koskien (DTT, kaapeli, satelliitti, IPTV/OTT), koska kohteen markkinaosuus maksutelevisiopalveluissa ylittää markkinamäärittelystä riippuen 20 % ja maanpäällisen antenniverkon maksutelevisiopalveluiden markkina seuraa vertikaalisesti tuotantoketjussa televisiolähetyspalveluja, joita Digita tuottaa.

Ilmoittajan mukaan *maksutelevisiopalveluiden kokonaismarkkinoiden* suuruus kaikki lähettämisteknologiat huomioiden oli Suomessa vuonna 2018

kaupan osapuolten arvion mukaan 342 miljoonaa euroa, josta kaupan kohteen markkinaosuus oli [5–10] %. Volyymin osalta kokonaismarkkinoiden koko vuonna 2018 oli [3 000 000–3 200 000] tilaajaa, josta kaupan kohteen osuus oli [0–5] %. Ilmoittajan mukaan kohteen merkittävimmät kilpailijat kokonaismarkkinalla ovat Netflix (markkinaosuus kokonaismarkkinoista 20-25 %), Viasat (10–15 %), Elisa (10–15 %), Cmore (5–10 %), Telia (5–10 %) ja HBO (0–5 %).

Tarkasteltaessa markkinaa kapeammalla segmentoinnilla keskittyen vain *DTT-verkkoon, maksutelevisiopalvelujen kokonaismarkkinan* suuruus oli vuonna 2018 ilmoittajan mukaan [20-30] miljoonaa euroa. Kohde on tällä hetkellä ainoa Suomessa DTT-verkoissa maksutelevisiopalveluja tarjoava yritys.

3. Lausunnonantajien näkemys relevanteista markkinoista

Lausunnonantajien mukaan ilmoittaja on pääosin kuvannut kaupan kannalta relevantit markkinat oikealla tavalla.

Useissa lausunnoissa myös korostetaan maanpäällisen antenniverkon merkitystä tärkeänä jakelutienä sekä vapaasti vastaanotettaville FTA-kanaville että maksullisille televisiokanaville, vaikka perinteisten lineaaristen TV-kanavien (jollaisia myös kohteen maksutelevisiokanavat ovat), on myös todettu menettäneen markkina-asemaansa uusille Internet-pohjaisille suoratoisto- ja videopalveluille ja tavoille kuluttaa TV-sisältöä. Etenkin Digitan asiakkaina toimivat TV-yhtiöt ovat todenneet, että Digita käyttää edelleen huomattavaa markkinavoimaa lineaaristen TV-kanavien antennijakelijana, ja sisällöntuottajien olevan tässä suhteessa riippuvaisia Digitan päätöksistä koskien televisiolähetyspalveluiden hinnoittelua ja muita kaupallisia ehtoja. Eräs lausunnonantaja yhtyy myös nimenomaisesti Traficomien aiempaan näkemykseen, jonka mukaan televisiolähetyspalveluiden merkitykselliset hyödykemarkkinat muodostuvat vain Digitan UHF-verkon lähetyksistä.

Erään lausunnonantajan mukaan televisiopalveluiden markkinaa ei tulisi myöskään ilmoittajan esittämällä tavalla jakaa erikseen FTA- ja maksutelevisiokanavien markkinaan, sillä niitä voidaan pitää laajalti toisiaan korvaavina tuotteina. Kyseisen lausunnonantajan mukaan FTA- ja maksutelevisiokanavien sisällöistä merkittävä osa on toisiaan korvaavia Suomen markkinalla, jossa FTA-televisiokanavien määrä ja sisältötarjonta on poikkeuksellisen laajaa verrattuna useimpiin muihin Euroopan markkinoihin nähden. Käytännössä katsojat eivät osta maksutelevisiokanavia, jos korvaavaa sisältöä on saatavissa FTA-televisiokanavilla.

4. KKV:n arvio relevanteista markkinoista

Edellä esitetyn perusteella KKV on tarkastellut yrityskaupan mahdollisia vaikutuksia niillä markkinoilla, joilla osapuolten toimintojen välillä on vertikaalinen yhteys. Toisin sanoen asiaa on tarkasteltu niillä potentiaalisilla

hyödykemarkkinoilla, joilla osapuolet toimivat tietyn hyödykkeen tuotantoketjun eri vaiheessa.

Aiemman päätöskäytäntönsä⁷ perusteella virasto on katsonut aiheelliseksi tarkastella vaikutuksen alaista ylämarkkinaa, eli *televisiolähetyspalveluita*, huomioiden ensisijaisesti DTT-televisiolähetyspalveluiden markkinat, joilla ilmoittaja on merkittävässä asemassa riippumatta siitä, katsotaanko UHF- ja VHF-verkkojen kuuluvan samalle markkinalle.

Niin ikään aiemman Euroopan komission päätöskäytännön⁸ perusteella virasto on katsonut aiheelliseksi tarkastella vaikutusten alaista alamarkkinaa, eli *televisiopalveluiden vähittäismyyntiä*, erottaen toisistaan maksuttomat ja maksulliset televisiopalvelut, joista jälkimmäisillä kohde on tällä hetkellä ainoa toimija, mikäli maksutelevisiopalveluiden tarjoamista tarkastellaan ainoastaan DTT-verkossa. Toisaalta sekä komissio että virasto ovat pitäneet mahdollisena, että maksutelevisiopalveluiden vähittäismyynnin markkinoita voitaisiin tarkastella myös yhtenä tuotemarkkinana jakelualustasta riippumatta, jolloin kohteen markkinaosuus olisi ilmoittajan edellä esitetyn arvion mukaan merkittävästi alhaisempi, alle 10 %.

Markkinamäärittely on kuitenkin voitu jättää avoimeksi, koska jäljempänä ilmenevin perustein kyseessä olevan yrityskaupan ei ole katsottu estävän kilpailua olennaisesti Suomen markkinoilla tai niiden oleellisella osalla.

5. Ilmoittajan näkemys yrityskaupan kilpailuvaikutuksista

Ilmoittajan mukaan yrityskauppa ei aiheuta haitallisia kilpailuvaikutuksia. Kaupan osapuolilla ei ole lainkaan horisontaalisia päällekkäisyyksiä. Ei ole myöskään syytä epäillä, että kaupassa syntyvän vertikaalisen integraation vuoksi Digitalilla olisi kykyä tai kannustinta poissuljentastrategian toteuttamiseen. Kaupassa syntyy ilmoittajan mukaan myös olennaisia kuluttajahyötyjä.

Ilmoittajan mukaan tuotantohyödykemarkkinoiden sulkeminen tarkoittaisi kaupan jälkeen sitä, että Digita rajoittaisi kohteen kilpailijoiden mahdollisuuksia hankkia UHF-verkon televisiolähetyspalveluja ja siten nostaisi niiden kustannuksia. Tällaista poissuljentavaikutusta ei ole nähtävissä ilmoitettavan yrityskaupan olosuhteissa, sillä: (i) kaupan kohde on ainoa UHF-verkon maksutelevisiopalvelujen tarjoaja, joten sillä ei siten ole sellaisia maksutelevisiokilpailijoita, jotka ostaisivat Digitalta tuotantohyödykkeitä; (ii) mainosrahoitteiset sekä Yleisradion FTA-kanavat eivät kilpaile kaupan kohteen maksutelevisiopalvelujen kanssa vaan kuuluvat eri relevantille markkinalle; (iii) Digitan ydinliiketoimintaa on televisiolähetyspalvelujen myyminen, minkä kannalta sille on keskeistä säilyttää maanpäällisen antennitelevisioverkon kilpailukyky

⁷ Ks. KKV:n päätös 29.8.2013 yrityskauppa-asiassa DNA Oy / Digi TV Plus Oy Dnro 223/KKV14.00.10/2013.

⁸ Ks. esim. komission päätökset M.9152 BC Partners/United Group 17.12.2018, kohta 20, M.5932 News Corp/BSkyB 21.12.2010, kohta 99, M.5121 News Corp/Premiere 25.6.2008, kohta 20 ja M.4504 SFR/Télé 2 France 18.7.2007, kohta 40.

suhteessa muihin jakelukanaviin; ja (iv) Digitalla on joka tapauksessa velvollisuus Traficomien HVM-sääntelypäätöksen nojalla noudattaa syrjimätöntä ja kustannussuuntautunutta hinnoittelua ja muutoinkin käyttää syrjimättömiä ehtoja televisiolähetyspalvelujen myynnissä.⁹

Ilmoittajan mukaan myöskään kysyntämarkkinoiden sulkemiseen johtavaa vaikutusta, joka kohdistuisi tuotantoketjun alkupäässä toimiviin kilpailijoihin, ei ole nähtävissä yrityskaupan olosuhteissa, koska Digita omistaa ainoan UHF-verkon Suomessa. Maanpäällisen antenniverkon televisiolähetyspalvelujen markkinoille ei ole ilmoittajan mukaan myöskään näköpiirissä uusia tulijoita, koska muut jakeluvaihtoehdot koetaan kilpailukykyisemmiksi.¹⁰

Ilmoittajan mukaan maksutelevisiosisältöjen jakelu on tärkeä osa Digitan ydinliiketoimintaa, ja Digitan strategisena tavoitteena on kyseessä olevalla kaupalla varmistaa, että maksutelevisiopalvelut säilyvät maanpäällisessä antenniverkossa sekä lisäksi kehittää antenniverkosta nykyistä tärkeämpi jakelukanava maksutelevisiosisällölle. Tämä on Digitan liiketoiminnan kannalta keskeistä nykyisessä markkinatilanteessa, jossa erityisesti televisiosisältöjen jakelu on voimakkaasti siirtymässä lineaarisesta televisiosta laajakaista- ja mobiiliverkkojen kautta vastaanotettaviin ja älypuhelimilla, tableteilla ja tietokoneilla katsottaviin sisältöihin. Antennitelevision etuja suhteessa laajakaista- ja mobiiliverkkoihin perustuviin palveluihin ovat erityisesti toimintavarmuus, laaja maantieteellinen peittoalue, korkeampi kuvanlaatu sekä lähetysten hybridiominaisuuksien mahdollistaminen. Ilmoittajan näkemyksen mukaan kaupassa syntyy siten olennaisia kuluttajahyötyjä, kun sen myötä voidaan varmistaa maksutelevisiopalvelujen jatkuminen nykyisille asiakkaille ja lisäksi mahdollistaa näille ja sadoille tuhansille uusille asiakkaille entistä laajemman maksutelevisiovalikoiman tarjoaminen antennitelevision välityksellä.

6. Lausunnonantajien näkemys yrityskaupan kilpailuvaikutuksista

Viraston markkinaselvityksessä suurin osa lausunnonantajista on suhtautunut yrityskauppaan neutraalisti tai jättäneet asiaan kokonaan lausumatta.

Yrityskauppaan kriittisesti suhtautuneet lausunnonantajat ovat Digitan asiakkaina toimivia TV-yhtiöitä, jotka ovat kiinnittäneet huomiota Digitalle asetettujen HVM-velvoitteiden sekä KKV:n määräävän markkina-aseman

⁹ Ilmoittajan mukaan tämä osaltaan varmistaa myös sen, ettei Digitalla olisi mahdollisuutta syrjiä sellaista toimijaa, joka haluaisi tulevaisuudessa ryhtyä tarjoamaan maksutelevisiopalveluja UHF-verkossa. Tällaisen uuden markkinoille tulijan ilmaantuminen on kuitenkin ilmoittajan näkemyksen mukaan varsin epätodennäköistä. Digi TV Plus Oy oli aikanaan merkittävin UHF-verkon maksutelevisio-operaattori, eikä sille ole ollut seuraajia sen jälkeen, kun DNA osti yhtiön vuonna 2013.

¹⁰ Traficomien mukaan voimassa olevan HVM-päätöksen mukaiset velvoitteet asetettiin markkinatilanteessa, jossa oli näköpiirissä, että UHF-verkkoon tulisi Digitalle uusi kilpailija, kun valtioneuvosto oli myöntänyt norjalaiselle Norkring AS:lle verkkotoimiluvan osaan UHF-taajuusalueen kanavanipuista. Myöhemmin vuonna 2016 Norkring AS perui Suomen markkinoille tulon, ja valtioneuvosto myönsi Digitalle verkkotoimiluvan niihin kanavainpuihin, joihin se oli aiemmin myöntänyt verkkotoimiluvan Norkring AS:lle. Tämän jälkeen ainoastaan Digita on voinut operoida UHF-taajuusalueen verkkoa.

väärinkäyttöä koskevan jälkikäteisvalvonnan mahdollisiin puutteisiin ja esittäneet ennen kaikkea, että Digita voisi kaupan jälkeen subventoida hankkimaansa maksutelevisioliiketoimintaa antenniverkon televisiolähetyspalveluista saamallaan tuotoilla ja TV-yhtiöltä perimillään korkeammilla hinnoilla.

Eräs lausunnonantajista on lisäksi esittänyt edellä mainitun riskin korostuvan, koska yrityskaupan seurauksena DNA todennäköisesti lopettaa vaihtoehtoisen VHF-verkon televisiolähetystoiminnan, jolloin Digitan lähetyspalveluihin ei kohdistu enää nykyisen kaltaista kilpailupainetta.

Virastoa on edellä mainituin perustein pyydetty kiinnittämään yrityskaupan arvioinnissa huomiota siihen, ettei Digitalle synny yrityskaupan seurauksena kykyä ja kannustinta tukea todennäköisesti tappiollista maksutelevisioliiketoimintaansa korottamalla TV-yhtiöiltä perittäviä jakeluhintoja kohtuuttomasti tai suosimalla omaa liiketoimintaansa myöntämällä sille esimerkiksi muita toimi-joita edullisempia jakeluehtoja tai -hintoja.

Traficom ei ole omassa launnossaan KKV:lle ottanut kantaa yrityskaupan kilpailuvaikutuksiin, koska sillä ei ole ollut riittävästi tietoa, mitkä ovat Digitan liiketoimintasuunnitelmat yrityskaupan kohteen osalta, jos yrityskauppa toteutuu. Traficom on sen sijaan kuvannu KKV:lle Digitan televisiolähetyspalveluita koskevaa HVM-säätelyä ja -päätöksiä, joiden mukaan Digitan tulee edelleen voimassa olevan vuoden 2015 HVM-päätöksen nojalla noudattaa syrjimätöntä ja kustannussuuntautunutta hinnoittelua. Siten Digita ei voi hinnoitella lähetyspalveluitaan eri tavoin sen mukaan, onko kysymys maksuttomasta tai maksullisesta kanavasta.¹¹

7. KKV:n arvio yrityskaupan kilpailuvaikutuksista

Vertikaaliset yrityskaupat johtavat yleensä harvemmin merkittäviin kilpailuongelmiin kuin horisontaaliset yrityskaupat, koska tällaiset yrityskauppojen osapuolet eivät toimi samoilla relevanteilla markkinoilla, eivätkä ole toistensa välittömiä kilpailijoita. Vertikaaliset yrityskaupat johtavat yleensä huomattaviin kilpailuongelmiin lähinnä tilanteessa, jossa yrityskaupan seurauksena syntyvän keskittymän voidaan olettaa aiheuttavan ns. tuotantohyödyke- tai kysyntämarkkinoiden sulkemisen esimerkiksi ilmoittajan edellä kuvaamilla tavoilla.

Markkinoiden sulkeminen voi käytännössä tapahtua usealla eri tavalla. Yrityskaupan seurauksena syntyvä keskittymä voi esimerkiksi lopettaa kokonaan toimitukset kilpailijoille, korottaa niistä perimäänsä hintaa tai heikentää muulla tavoin toimitusehtojaan. Markkinoiden sulkemisesta johtuvia mahdollisia kilpailuongelmia arvioitaessa kiinnitetään kuitenkin yleensä huomiota seuraavien kolmen edellytyksen täyttymiseen: keskittymällä on (i) kyky ja (ii)

¹¹ Uusi Digita koskeva HVM-päätös on Traficomissa tällä hetkellä valmisteilla ja Traficomien alustavan näkemyksen mukaan hinnoitteluvollisuuksien asettamisen Digitan televisiolähetyspalveluille on todennäköisesti tarpeen myös uudessa päätöksessä.

kannustin sulkea markkinat (iii) tavalla, jolla on merkittävä haitallinen vaikutus tehokkaaseen kilpailuun tapauksen kannalta merkityksellisillä markkinoilla.

KKV:n on arvioinut myös nyt käsiteltävää vertikaalista yrityskauppaa ja lausunnonantajien edellä esiteltyjä kilpailuhuolia näistä lähtökohdista ja kiinnittänyt huomiota siihen, että useampi lausunnonantaja on nostanut esiin mahdollisuuden, että Digitalla olisi yrityskaupan seurauksena kyky ja kannustin tukea hankkimaansa maksutelevisioliiketoimintaa TV-yhtiöiltä perittävillä televisiolähetyspalveluiden tuloilla. Tältä osin virasto on kiinnittänyt erityistä huomioita siihen, että lausunnonantajien tarkoittaman ristiinsubvention tulisi myös aiheuttaa kilpailijoita markkinoilta poissulkevia vaikutuksia, jotta menettelyn voitaisiin katsoa johtavan kilpailun olennaiseen estymiseen kilpailulain, suuntaviivojen ja tapauskäytännön tarkoittamalla tavalla.

Mitä tahansa markkinoilla ilmenevää ristiinsubventointia ei toisin sanoen voida automaattisesti pitää kilpailuoikeudellisesti ongelmallisena, vaan kyseisen menettelyn taloudelliset vaikutukset on erikseen arvioitava siinä asiayhteydessä, jossa ne tosiasiallisesti ilmenevät.¹² Nyt esillä olevassa asiassa kilpailun olennainen estyminen edellyttäisi, että keskittymällä olisi kyky ja kannustin sulkea maksutelevisiopalveluiden vähittäismyynninmarkkinoilta sen kanssa kilpailevat laajakaista- (OTT/IPTV), kaapeli- ja satelliittiverkkojen toimijat esimerkiksi kustannukset alittavalla hinnoittelulla. Virasto on selvittänyt asiaa kuulemalla Digitaa, DNA:ta ja lausunnonantajia. Selvityksissä ei ole tullut esiin seikkoja, jotka viittaisivat siihen, että poissuljentaan johtava ristiinsubventio olisi yrityskaupan todennäköinen taloudellinen seuraus. Osapuolten virastolle toimittamat liiketoimintasuunnitelmat viittaavat sen sijaan siihen, että yrityskaupan kontrafaktuaalina, eli vertailukohtana yrityskaupan arvioituille vaikutuksille, tulisi yrityskaupan toteuttamisajankohdan aikaan vallitsevien kilpailuolosuhteiden sijaan pitää tilannetta, jossa [...]. Tätä vasten yrityskaupalla saattaa olla jopa taloudellisen tehokkuuden kannalta suotuisia vaikutuksia, mikäli Digita onnistuu kehittämään antenniverkosta merkittävämmän jakelukanavan monipuolisemmalle maksutelevisiosisällölle, joka nykyisellään vastaa ainoastaan alle 10 %:a maksutelevisiopalveluiden kokonaismarkkinasta.

KKV on arviossaan kiinnittänyt niin ikään huomiota siihen, että riippumatta siitä, olisiko keskittymällä kykyä ja kannustinta ristiinsubventioon, voimassa oleva HMV-sääntely edellyttää Digitalta syrjimätöntä ja kustannussuuntautunutta hinnoittelua. Digitan omalta maksutelevisiopalvelulta perimän hinnan on vastattava sen muilta toimijoita perimää hintaa. Sääntely rajoittaa näin ollen mahdollisuutta siihen, että keskittymä pystyisi tehokkaasti sulkemaan pois kilpailijoitaan maksutelevisiomarkkinoilla tai vääristämään näiden välistä kilpailuasemaa.

¹² Ks. esim. KKV:n päätös 29.8.2013 yrityskauppa-asiassa DNA Oy / Digi TV Plus Oy Dnro 223/KKV14.00.10/2013, kohta 124.

KKV:n saamista lausunnoissa esitettiin myös huoli DNA:n mahdollisesta poistumisesta VHF-verkon jakelusta, jolloin Digitan lähetysohjelmien ei kohdistuisi enää nykyisen kaltaista kilpailupainetta. VHF-verkon lähetysohjelmien ei ole kuitenkaan nyt selvittävänä olevan yrityskaupan kohteena ja DNA:n mahdollinen poistuminen markkinalta ei ole osa nyt selvittävänä olevaa yrityskauppaa.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston arvion mukaan yrityskauppa ei edellä mainituin perustein olennaisesti estä tehokasta kilpailua Suomen markkinoilla tai niiden oleellisella osalla kilpailulain 25 §:ssä tarkoitettulla tavalla.

8. Yrityskaupan liitännäisrajoitukset

Yrityskaupan ilmoittaja on pyytänyt virastoa arvioimaan yrityskaupan osapuolten välisen kilpailukiellon sekä siirtoajan voimassa olevan palvelusopimuksen liitännäisrajoitusluonnetta.

Kilpailukiellohdon mukaan DNA ja DNA Oyj sitoutuvat omasta sekä DNA-konsernin muiden yhtiöiden puolesta olemaan ilman Digitan etukäteistä hyväksyntää harjoittamatta, suoraan tai epäsuorasti, maksutelevisioliiketoimintaa UHF- ja VHF-antenniverkoissa. DNA sitoutuu myös olemaan käyttämättä hyväkseen myytävän liiketoiminnan liikesalaisuuksia tai asemaansa Digitan palveluntarjoajana siinä tarkoituksessa, että se siirtäisi tai pyrkisi siirtämään myytävän liiketoiminnan asiakkaita UHF- ja VHF-antenniverkon maksutelevisioliiketoiminnan asiakkuudesta DNA-konsernin tarjoaman muun teknisen toteutusmallin maksutelevisiopalvelun asiakkaiksi. [...] ei katsota kilpailevaksi toiminnaksi, mutta DNA [...]. Kilpailukiello on voimassa [...] vuotta liiketoiminnan kauppasopimuksen voimaantulosta.

Kilpailukiellon lisäksi ilmoittaja on pyytänyt KKV:a arvioimaan Digitan ja DNA:n välillä solmittavan palvelusopimuksen liitännäisrajoitusluonnetta. Palvelusopimuksen mukaan DNA tuottaa Digitalle siirtymäajan palveluja [...]. Sopimukseen kuuluvia palveluita ovat i) myynti, ii) markkinointi, iii) asiakkuudenhallintapalvelut sekä iv) salaus- ja valtuutuspalvelut.

Yrityskauppaan hyväksyttävänä liitännäisrajoituksina voidaan pitää vain sellaisia kilpailunrajoituksia, jotka välittömästi liittyvät yrityskauppaan ja jotka ovat välttämättömiä yrityskaupan toteuttamiselle. Liitännäisrajoitukset eivät saa kestoltaan tai asialliselta tai alueelliselta ulottuvuudeltaan ylittää sitä, mitä yrityskaupan toteuttaminen kohtuudella edellyttää. Yrityskauppaan liittyvän kilpailukieltolausekkeen on lisäksi oltava välttämätön kohteen liiketoiminnan arvon säilyttämiseksi, jotta lauseke voidaan hyväksyä liitännäisrajoitukseksi.¹³

Käsillä olevassa yrityskaupassa Digitalle siirtyy DNA:n antenniverkon maksutelevisiotalausopimukset sekä vireillä olevat tilauspyynnöt, aktiiviset ja

¹³ Kilpailuviraston suuntaviivat yrityskauppa- ja kilpailuviraston (2011), s. 102–104.

passiiviset CA-kortit sekä kaikki asiakas-, toimittaja- ja järjestelmätiedot. Ilmoittaja on perustellut kilpailukieltota sillä, että ilman kilpailukieltolauseketta DNA voisi vakavasti vahingoittaa yrityskaupan kohteen liiketoimintaa kohdistamalla tarkoituksellisia toimenpiteitä kohteen mukana siirtyvään asiakaspiiriin saadakseen nämä lopettamaan antenniverkon maksutelevisiosopimukset ja siirtymään DNA:n muille maksutelevision jakelualustoille. Lisäksi kilpailukieltolauseke ei estä DNA:ta pidättäytymästä sen tavanomaisesta jakelukanavaneutraalista myynnistä ja markkinoinnista. Siten DNA:n myynti- ja markkinointitoimenpiteitä, jotka voivat kohdistua samalla myös Digitan asiakaspiiriin, ei estetä.

Viraston arvion mukaan liitännäisrajoituksena hyväksytyksi ehdotettu DNA:han ja DNA-konsernin yhtiöihin kohdistuva kilpailukiello on yrityskaupan toteuttamiseen välittömästi liittyvä ja yrityskaupan kannalta välttämätön, sillä kilpailukieltolausekkeella turvataan yrityskaupan kohteen arvon säilyminen. Kilpailukiello ei ulotu laajemmalle kuin kaupan toteutumisen kannalta on välttämätöntä. Kilpailukiellon enimmäispituuden arviointi tehdään tapauskohtaisesti, mutta lähtökohtaisesti kilpailukiellon keston hyväksyttävänä enimmäispituutena pidetään kahta vuotta silloin, kun kaupassa siirtyy asiakaspiiri ja maine.¹⁴ KKV:n arvion mukaan käsillä oleva kilpailukiello on myös kestoltaan hyväksyttävän pituinen.

Ilmoittajan mukaan myös palvelusopimus on välttämätön, sillä yrityskaupassa erotetaan osa sellaisesta DNA:n liiketoimintakokonaisuudesta, jonka operoimista DNA muilta osin jatkaa. Siten DNA:lle jää kaupan jälkeen kaupan kohteen liiketoiminnan harjoittamisen kannalta välttämättömiä toimintoja. DNA:n markkinointi, myynti, asiakaspalvelu sekä niihin liittyvät järjestelmät on rakennettu monikanavaista asiakkuudenhallintaa varten, joten ilmoittajan mukaan kaupassa ei sen tähden voida erottaa pelkästään maanpäällistä antenniverkkoa käyttävien maksutelevisioasiakkaiden osaa. Lisäksi Digitalla ei ole tällä hetkellä lainkaan maksutelevisioliiketoimintaa eikä muutakaan liiketoimintaa kuluttajarajapinnassa, joten ilmoittajan mukaan Digita [...]. Ilmoittajan mukaan palvelusopimuksella turvataan [...] tehokas toiminta. Tämä on Digitan mukaan [...]. Digitan on siten ilmoittajan perustelujen mukaan välttämätöntä hankkia liiketoiminnan jatkumisen mahdollistavat toiminnot DNA:lta [...] vuoden siirtymäaikana.

KKV ei ota tässä päätöksessä kantaa palvelusopimuksen ja sen eri osatekijöiden välttämättömyyteen yrityskaupan liitännäisrajoituksena vaan yhteistyön kilpailulainsäädännön mukaisuuden arviointi jää yrityskaupan osapuolten itsearviointiin varaan.

¹⁴ Kilpailuviraston suuntaviivat yrityskauppalvonnasta (2011), s. 104.

9. Ratkaisu

Kilpailu- ja kuluttajavirasto hyväksyy yrityskaupan, jossa Digita Oy hankkii DNA Welho Oy:n maanpäällisen antenniverkon maksutelevisioliiketoiminnan.

10. Sovelletut säännökset

Kilpailulaki (948/2011) 21, 22, 24, 25 ja 26 §.

11. Muutoksenhaku

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tässä asiassa antamaan päätökseen saa hakea muutosta markkinaoikeudelta kilpailulain 44 §:n mukaan siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valitusosoitus on päätöksen liitteenä.

12. Lisätiedot

Lisätietoja päätöksestä antaa asiantuntija Anna-Eliina Simola, puhelin 029 505 3084, sähköposti etunimi.sukunimi@kkv.fi.

Ylijohtaja Timo Mattila

Asiantuntija Anna-Eliina Simola